

המרביע שני מינים של חיות (7) שבים, הרי זה לוקה.

מפרשין: מאי טעמא?

אמר רב אדא בר אהבה משמיה דעולא:

אתיא חיות הים "למינהו למינהו" מיבשה. (8)

בעי רחבה:

המנהיג בעיזא ושיבוטא, כגון שהיו עז ודג (*) מושכים בקרון, העז ביבשה והדג בים, והיה אדם מנהיגם, מהו שיעבור על איסור הנהגה בכלאים? (**)

וזה — אווז סתם — ביציו מבפנים, ואינם ניכרין בחוץ, ולכן שני מינים הם, וכלאים הם זה בזה.

רב פפא אמר טעם אחר, שאווז ואווז הבר כלאים הם זה בזה:

הא — אווז הבר — טעונה חדא ביעתא בלבד בשיחלא, והא — אווז סתם — טעונה אפילו כמה ביעתא בשיחלא, אווז הבר כשטעון הוא ביצה אחת, שוב אינו נטען ביצה שניה עד שיטיל את הראשונה, ואילו אווז סתם טוען וחוזר וטוען ואפילו כמה ביצים.

אמר רבי ירמיה, אמר ריש לקיש:

7. אבל דגים אי אפשר להרביע, תוספות.

8. כתיב [בראשית א כא]: "ויברא אלהים את התנינים הגדולים, ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים למינהם, ואת כל עוף כנף למינהו".

וכתיב: [בראשית א כד]: "ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה, בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה, ויהי כן. ויעש אלהים את חית הארץ למינה, ואת הבהמה למינה ואת כל רמש האדמה למינהו וירא אלהים כי טוב".

וראה בתוספות, שאינה גזירה שוה, אלא שלשון זה משמע שאסור להרביעם זה בזה, ראה היטב בדבריהם.

ב. ראה בתוספות ד"ה אתיא, שביארו למה אי אפשר ללמוד גם לגבי דגים מגזירה שוה דשבת, כמו שאנו לומדים על חיה ועוף, כמבואר לעיל עמוד ב.

9. א. כן פירש רש"י, ובתוספות בעבודה זרה לט א פירשו שהוא עז של ים והוכיחו כן מסוגייתנו,

וברמב"ם כלאים ט ח, מבואר שהיא חיה שבים. ב. בשו"ת הרא"ש כלל ב אות טז, הוכיח מסוגייתנו שלא כשיטת הרמב"ם שכתב [כלאים ט ח]: "ואחד שור וחמור ואחד כל שני מינין שאחד טמא ואחד טהור וכו' על כל אלו לוקה מן התורה וכו' אבל מדברי סופרים כל שני מינין שהן כלאים בהרבעה אסורים לחרוש בהן כאחד ולמשוך בהן ולהנהיגן", שהרי עז ושיבוטא טהור וטהור הוא, כי את השיבוטא אוכלים בצרפת, [וצ"ב, שהרי לא הוזכרו כאן מלקות; וראה במהר"י קורקוס על הרמב"ם שם, שהביא את דברי הגמרא כאן, כמקור לרמב"ם שמדברי סופרים אסור; ובמה שהביא מצרפת, יש לעיין מקידושין מא א "רבא מלח שיבוטא", והביאו גמרא זו התוספות בעבודה זרה לט א, ופירשו, דהיינו שיבוטא דהכא].

10. ברש"י מבואר, ששני מינים שבים ודאי אסורים משום "למינהו למינהו", וראה מה שכתבו התוספות בזה.